

OP EEN VERKEERD SPOOR

Ik zal een geheim verklappen. Het gaat om een gezinnetje. Zij wonen niet in Nederland en niemand zal dit verhaal met hen in verband kunnen brengen, dus ik kan het gerust vertellen. De man nam op jeugdige leeftijd een onwrikbaar besluit: 'ik wil nooit kinderen krijgen'. Hij had nooit getwijfeld aan zijn beslissing, hoewel zijn vrouw vaak had geprobeerd hem op andere gedachten te brengen. Haar kinderwens was zo sterk, dat zij op gegeven moment nog maar één mogelijkheid zag. Zij stopte met de pil zonder hem dat te vertellen. Kort daarna was ze zwanger. Hij was woedend en verliet haar bijna, maar is toch gebleven. Een dochtertje werd geboren. En nu komt het: het kind werd al gauw het meest waardevolle in zijn leven. Het motiveerde hem bijvoorbeeld om zijn carrière steviger ter hand te nemen. Met succes.

Uit onderzoek blijkt, dat jongeren vaak beslissingen nemen waaraan ze heel lang, of zelfs hun hele leven trouw blijven. Zo zijn er nogal wat die de beslissing nemen om rijk te worden. Marvin is zo iemand. Ik lees over hem in 'Scherprechter van de liefde', waarin Yalom tien leerzame, waargebeurde verhalen uit zijn psychotherapeutische praktijk vertelt. Marvin werd accountant, begon een succesvolle eigen zaak, werkte hard, belegde fortuinlijk in onroerend goed en werd een rijk man, precies zoals hij gewild had. Maar toen hij 64 was, raakte hij in de problemen. Nu kwam het moment dat hij heel ruim van zijn rente zou kunnen gaan leven. Hij meende zijn hele leven hiervoor gewerkt te hebben. Maar in plaats van gelukkig werd hij depressief en kreeg hij last van impotentie en zeer ernstige migrainekrachten. In het begin vlotte de psychotherapie bij Yalom niet erg, maar na een tijdje kwam er een omslagpunt. 'Hij huilde om alles wat hij had gemist, om alle dode jaren in zijn leven. Wat was het droevig, zei hij, dat hij tot nu had gewacht om tot leven te komen.' Pas vanaf dat moment ging het beter.

Ook in mijn eigen praktijk als loopbaanadviseur kom ik menige volwassen cliënt tegen, die zich moet ontworstelen aan eerder gemaakte commitments, die uiteindelijk vals bleken, bijvoorbeeld omdat ze ontleend waren aan de wensen van ouders, de problemen van dat moment of aan de waarden van leeftijdgenoten. Dan denk je wel eens: jammer dat dat besef nu pas komt. Voor het werk van decaan, mentor of studieloopbaanbegeleider is sprake van een dilemma. Van de ene kant

hebben jongeren houvast nodig bij de keuzen die ze nu moeten maken. Uit onderzoek blijkt dat een duidelijke arbeidsidentiteit en een helder toekomstperspectief positief samenhangen met motivatie en studieprestaties. Vaak is het dan ook goed om jongeren te bevestigen in hun ideeën en keuzen. Maar er is een andere kant. Sommigen zijn juist te zeker over wie ze zijn en hoe hun toekomstige leven moet worden. Met het oog op de langere termijn is het in die gevallen juist goed om

Sommige leerlingen zijn juist te zeker over zichzelf en hun toekomstvisie

kritische vragen te stellen. Wat beide groepen leerlingen zou kunnen helpen is de confrontatie met levensverhalen. Twijfelende leerlingen kunnen gerustgesteld worden, als ze zien hoe veel mensen pas in de loop van hun leven hun draai vinden. Leerlingen die te zeker van hun zaak zijn, zien juist dat veel mensenlevens heel anders verlopen dan gepland. Wat levensverhalen ook duidelijk zullen maken is dat mensen uiteindelijk niet gelukkig worden van eenzijdig materialistische doelen. Waar het om gaat is een goede graad van commitment: een combinatie van voldoende vastbeslotenheid met genoeg flexibiliteit. Commitments zijn prima, maar met levenslange commitments moet je oppassen, zeker als je jong bent. Vraag is wel of jongeren openstaan en zich laten beïnvloeden door levensverhalen. Wat denkt u?

Tom Luken is arbeids- en organisatiepsycholoog en werkt als onafhankelijk onderzoeker en adviseur bij loopbaanvraagstukken.

